ഋഭുഗീത അധ്യായം 5

ശിവേന കുമാരോപദേശവർണനം

നിദാഘഃ -
ഏവം സ്ഥിതേ ഋഭോ കോ വൈ ബ്രഹ്മഭാവായ കല്പതേ .
തന്മേ വദ വിശേഷേണ ജ്ഞാനം ശങ്കരവാക്യജം .. 5.1..

ഋഭുഃ -
ത്വമേവ ബ്രഹ്മ ഏവാസി ത്വമേവ പരമോ ഗുരുഃ .
ത്വമേവാകാശരൂപോഽസി ത്വം ബ്രഹ്മാസി ന സംശയഃ .. 5.2..

ത്വമേവ സർവഭാവോഽസി ത്വമേവാർഥസ്ത്വമവ്യയഃ .
ത്വം സർവഹീനസ്ത്വം സാക്ഷീ സാക്ഷിഹീനോഽസി സർവദാ .. 5.3..

കാലസ്ത്വം സർവഹീനസ്ത്വം സാക്ഷിഹീനോഽസി സർവദാ .
കാലഹീനോഽസി കാലോഽസി സദാ ബ്രഹ്മാസി ചിദ്ഘനഃ .
സർവതത്ത്വസ്വരൂപോഽസി ത്വം ബ്രഹ്മാസി ന സംശയഃ .. 5.4..

സത്യോഽസി സിദ്ധോഽസി സനാതനോഽസി മുക്തോഽസി മോക്ഷോഽസി സദാഽമൃതോഽസി .
ദേവോഽസി ശാന്തോഽസി നിരാമയോഽസി ബ്രഹ്മാസി പൂർണോഽസി പരാവരോഽസി .. 5.5..

സമോഽസി സച്ചാസി സനാതനോഽസി സത്യാദിവാക്യൈഃ പ്രതിപാദിതോഽസി .
സർവാംഗഹീനോഽസി സദാസ്ഥിതോഽസി ബ്രഹ്മാസി പൂർണോഽസി പരാവരോഽസി (പരാപരോഽസി) .. 5.6..

സർവപ്രപഞ്ചഭ്രമവർജിതോഽസി സർവേഷു ഭൂതേഷു സദോദിതോഽസി .
സർവത്ര സങ്കല്പവിവർജിതോഽസി ബ്രഹ്മാസി പൂർണോഽസി പരാവരോഽസി .. 5.7..

സർവത്ര സന്തോഷസുഖാസനോഽസി സർവത്ര വിദ്വേഷവിവർജിതോഽസി .
സർവത്ര കാര്യാദിവിവർജിതോഽസി ബ്രഹ്മാസി പൂർണോഽസി പരാവരോഽസി .. 5.8..

ചിദാകാരസ്വരൂപോഽസി ചിന്മാത്രോഽസി നിരങ്കുശഃ .
ആത്മന്യേവാവസ്ഥിതോഽസി ത്വം ബ്രഹ്മാസി ന സംശയഃ .. 5.9..

ആനന്ദോഽസി പരോഽസി ത്വം സർവശൂന്യോഽസി നിർഗുണഃ .
ഏക ഏവാദ്വിതീയോഽസി ത്വം ബ്രഹ്മാസി ന സംശയഃ .. 5.10..

ചിദ്ഘനാനന്ദരൂപോഽസി ചിദാനന്ദോഽസി സർവദാ .
പരിപൂർണസ്വരൂപോഽസി ത്വം ബ്രഹ്മാസി ന സംശയഃ .. 5.11..

തദസി ത്വമസി ജ്ഞോഽസി സോഽസി ജാനാസി വീക്ഷ്യസി .
ചിദസി ബ്രഹ്മഭൂതോഽസി ത്വം ബ്രഹ്മാസി ന സംശയഃ .. 5.12..

അമൃതോഽസി വിഭുശ്ചാസി ദേവോഽസി ത്വം മഹാനസി .
ചഞ്ചലോഷ്ഠകലങ്കോഽസി ത്വം ബ്രഹ്മാസി ന സംശയഃ .. 5.13..

സർവോഽസി സർവഹീനോഽസി ശാന്തോഽസി പരമോ ഹ്യസി .
കാരണം ത്വം പ്രശാന്തോഽസി ത്വം ബ്രഹ്മാസി ന സംശയഃ .. 5.14..

സത്താമാത്രസ്വരൂപോഽസി സത്താസാമാന്യകോ ഹ്യസി .
നിത്യശുദ്ധസ്വരൂപോഽസി ത്വം ബ്രഹ്മാസി ന സംശയഃ .. 5.15..

ഈഷണ്മാത്രവിഹീനോഽസി അണുമാത്രവിവർജിതഃ .
അസ്തിത്വവർജിതോഽസി ത്വം നാസ്തിത്വാദിവിവർജിതഃ .. 5.16..

യോഽസി സോഽസി മഹാന്തോഽസി ത്വം ബ്രഹ്മാസി ന സംശയഃ .. 5.17..

ലക്ഷ്യലക്ഷണഹീനോഽസി ചിന്മാത്രോഽസി നിരാമയഃ .
അഖണ്ഡൈകരസോ നിത്യം ത്വം ബ്രഹ്മാസി ന സംശയഃ .. 5.18..

സർവാധാരസ്വരൂപോഽസി സർവതേജഃ സ്വരൂപകഃ .
സർവാർഥഭേദഹീനോഽസി ത്വം ബ്രഹ്മാസി ന സംശയഃ .. 5.19..

ബ്രഹ്മൈവ ഭേദശൂന്യോഽസി വിപ്ലുത്യാദിവിവർജിതഃ .
ശിവോഽസി ഭേദഹീനോഽസി ത്വം ബ്രഹ്മാസി ന സംശയഃ .. 5.20..

പ്രജ്ഞാനവാക്യഹീനോഽസി സ്വസ്വരൂപം പ്രപശ്യസി .
സ്വസ്വരൂപസ്ഥിതോഽസി ത്വം ത്വം ബ്രഹ്മാസി ന സംശയഃ .. 5.21..

സ്വസ്വരൂപാവശേഷോഽസി സ്വസ്വരൂപോ മതോ ഹ്യസി .
സ്വാനന്ദസിന്ധുമഗ്നോഽസി ത്വം ബ്രഹ്മാസി ന സംശയഃ .. 5.22..

സ്വാത്മരാജ്യേ ത്വമേവാസി സ്വയമാത്മാനമോ (സ്വയമത്മതമോ) ഹ്യസി
.
സ്വയം പൂർണസ്വരൂപോ്ഽസി ത്വം ബ്രഹ്മാസി ന സംശയഃ .. 5.23..

സ്വസ്മിൻസുഖേ സ്വയഞ്ചാസി സ്വസ്മാത്കിഞ്ചിന്ന പശ്യസി .
സ്വാത്മന്യാകാശവദ്ഭാസി ത്വം ബ്രഹ്മാസി ന സംശയഃ .. 5.24..

സ്വസ്വരൂപാന്ന ചലസി സ്വസ്വരൂപാന്ന പശ്യസി .
സ്വസ്വരൂപാമൃതോ്ഽസി ത്വം ത്വം ബ്രഹ്മാസി ന സംശയഃ .. 5.25..

സ്വസ്വരൂപേണ ഭാസി ത്വം സ്വസ്വരൂപേണ ജൃംഭസി .
സ്വസ്വരൂപാദനന്യോ്ഽസി ത്വം ബ്രഹ്മാസി ന സംശയഃ .. 5.26..

സ്വയം സ്വയം സദാ്ഽസി ത്വം സ്വയം സർവത്ര പശ്യസി .
സ്വസ്മിൻസ്വയം സ്വയം ഭുങ്ക്ഷേ ത്വം ബ്രഹ്മാസി ന സംശയഃ .. 5.27..

സൂതഃ -
തദാ നിധാഘവചസാ തുഷ്ടോ ഋഭുരുവാച തം .
ശിവപ്രേമരസേ പാത്രം തം വീക്ഷ്യാബ്ജ-ജനന്ദനഃ .. 5.28..

ഋഭുഃ -
കൈലാസേ ശങ്കരഃ പുത്രം കദാചിദുപദിഷ്ടവാൻ .
തദേവ തേ പ്രവക്ഷ്യാമി സാവധാനമനാഃ ശൃണു .. 5.29..

അയം പ്രപഞ്ചോ നാസ്ത്യേവ നോത്പന്നോ ന സ്വതഃ ക്വചിത് .
ചിത്രപ്രപഞ്ച ഇത്യാഹുർനാസ്തി നാസ്ത്യേവ സർവദാ .. 5.30..

ന പ്രപഞ്ചോ ന ചിത്താദി നാഹങ്കാരോ ന ജീവകഃ .
കേവലം ബ്രഹ്മമാത്രത്വാന്നാസ്തി നാസ്ത്യേവ സർവദാ .. 5.31..

മായകാര്യാദികം നാസ്തി മായാകാര്യഭയന്നഹി .
കേവലം ബ്രഹ്മമാത്രത്വാന്നാസ്തി നാസ്ത്യേവ സർവദാ .. 5.32..

കർതാ നാസ്തി ക്രിയാ നാസ്തി കരണം നാസ്തി പുത്രക .
കേവലം ബ്രഹ്മമാത്രത്വാന്നാസ്തി നാസ്ത്യേവ സർവദാ .. 5.33..

ഏകം നാസ്തി ദ്വയം നാസ്തി മന്ത്രതന്ത്രാദികഞ്ച ന .
കേവലം ബ്രഹ്മമാത്രത്വാന്നാസ്തി നാസ്ത്യേവ സർവദാ .. 5.34..

ശ്രവണം മനനം നാസ്തി നിദിധ്യാസനവിഭ്രമഃ .
കേവലം ബ്രഹ്മമാത്രത്വാന്നാസ്തി നാസ്ത്യേവ സർവദാ .. 5.35..

സമാധിദ്വിവിധം നാസ്തി മാതൃമാനാദി നാസ്തി ഹി .
കേവലം ബ്രഹ്മമാത്രത്വാന്നാസ്തി നാസ്ത്യേവ സർവദാ .. 5.36..

അജ്ഞാനം ചാപി നാസ്ത്യേവ അവിവേകകഥാ ന ച .
കേവലം ബ്രഹ്മമാത്രത്വാന്നാസ്തി നാസ്ത്യേവ സർവദാ .. 5.37..

അനുബന്ധചതുഷ്കഞ്ച സംബന്ധത്രയമേവ ന .
കേവലം ബ്രഹ്മമാത്രത്വാന്നാസ്തി നാസ്ത്യേവ സർവദാ .. 5.38..

ഭൂതം ഭവിഷ്യന്ന ക്വാപി വർതമാനം ന വൈ ക്വചിത് .
കേവലം ബ്രഹ്മമാത്രത്വാന്നാസ്തി നാസ്ത്യേവ സർവദാ .. 5.39..

ഗംഗാ ഗയാ തഥാ സേതുവ്രതം വാ നാന്യദസ്തി ഹി .
കേവലം ബ്രഹ്മമാത്രത്വാന്നാസ്തി നാസ്ത്യേവ സർവദാ .. 5.40..

ന ഭൂമിർന ജലം വഹ്നിർന വായുർന ച ഖം ക്വചിത് .
കേവലം ബ്രഹ്മമാത്രത്വാന്നാസ്തി നാസ്ത്യേവ സർവദാ .. 5.41..

നൈവ ദേവാ ന ദിക്പാലാ ന പിതാ ന ഗുരുഃ ക്വചിത് .
കേവലം ബ്രഹ്മമാത്രത്വാന്നാസ്തി നാസ്ത്യേവ സർവദാ .. 5.42..

ന ദൂരം നാന്തികം നാന്തം ന മധ്യം ന ക്വചിത് സ്ഥിതിഃ .
നാദ്വൈതദ്വൈതസത്യത്വമസത്യം വാ ഇദം ന ച .. 5.43..

ന മോക്ഷോഽസ്തി ന ബന്ധോഽസ്തി ന വാർതാവസരോഽസ്തി ഹി .
ക്വചി+ദ്വാ കിഞ്ചിദേവം വാ സദസദ്വാ സുഖാനി ച .. 5.44..

ദ്വന്ദ്വം വാ തീർഥധർമാദി ആത്മാനാത്മേതി ന ക്വചിത് .
ന വൃദ്ധിർനോദയോ മൃത്യുർന ഗമാഗമവിഭ്രമഃ .. 5.45..

ഇഹ നാസ്തി പരം നാസ്തി ന ഗുരുർന ച ശിഷ്യകഃ .
സദസന്നാസ്തി ഭൂർനാസ്തി കാര്യം നാസ്തി കൃതം ച ന .. 5.46..

ജാതിർനാസ്തി ഗതിർനാസ്തി വർണോ നാസ്തി ന ലൗകികം .
ശമാദിഷട്കം നാസ്ത്യേവ നിയമോ വാ യമോഽപി വാ .. 5.47..

സർവം മിഥ്യേതി നാസ്ത്യേവ ബ്രഹ്മ ഇത്യേവ നാസ്തി ഹി .
ചിദിത്യേവ ഹി നാസ്ത്യേവ ചിദഹം ഭാഷണം ന ഹി .. 5.48..

അഹമിത്യേവ നാസ്ത്യേവ നിത്യോഽസ്മീതി ച ന ക്വചിത് .
കേവലം ബ്രഹ്മമാത്രത്വാന്നാസ്തി നാസ്ത്യേവ സർവഥാ .. 5.49..

വാചാ യദുച്യതേ കിഞ്ചിന്മനസാ മനുതേ ച യത് .
ബുദ്ധ്യാ നിശ്ചീയതേ യച്ച ചിത്തേന ജ്ഞായതേ ഹി യത് .. 5.50..

യോഗേന യുജ്യതേ യച്ച ഇന്ദ്രിയാദ്യൈശ്ച യത്കൃതം .
ജാഗ്രത്സ്വപ്നസുഷുപ്തിഞ്ച സ്വപ്നം വാ ന തുരീയകം .. 5.51..

സർവം നാസ്തീതി വിജ്ഞേയം യദുപാധിവിനിശ്ചിതം .
സ്നാനാച്ഛുദ്ധിർന ഹി ക്വാപി ധ്യാനാച്ശുദ്ധിർന ഹി ക്വചിത് .. 5.52..

ഗുണത്രയം നാസ്തി കിഞ്ചിദ്ഗുണത്രയമഥാപി വാ .
ഏകദ്വിത്വപദം നാസ്തി ന ബഹുഭ്രമവിഭ്രമഃ .. 5.53..

ഭ്രാന്ത്യഭ്രാന്തി ച നാസ്ത്യേവ കിഞ്ചിന്നാസ്തീതി നിശ്ചിനു .
കേവലം ബ്രഹ്മമാത്രത്വാന്ന കിഞ്ചിദവശിഷ്യതേ .. 5.54..

ഇദം ശൃണോതി യഃ സമ്യക്സ ബ്രഹ്മ ഭവതി സ്വയം .. 5.55..

ഈശ്വരഃ -
വാരാശ്യംബുനി ബുദ്ബുദാ ഇവ ഘനാനന്ദാംബുധാവപ്യുമാ-
കാന്തേഽനന്തജഗദ്ഗതം സുരനരം ജാതം ച തിര്യങ് മുഹുഃ .
ഭൂതം ചാപി ഭവിഷ്യതി പ്രതിഭവം മായാമയം ചോർമിജം
സമ്യങ് മാമനുപശ്യതാമനുഭവൈർനാസ്ത്യേവ തേഷാം ഭവഃ .. 5.56..

ഹരം വിജ്ഞാതാരം നിഖിലതനുകാര്യേഷു കരണം
ന ജാനന്തേ മോഹാദ്യമിതകരണാ അപ്യതിതരാം .
ഉമാനാഥാകാരം ഹൃദയദഹരാന്തർഗതസരാ-
പയോജാതേ ഭാസ്വദ്ഭവഭുജഗനാശാണ്ഡജവരം .. 5.57..

.. ഇതി ശ്രീശിവരഹസ്യേ ശങ്കരാഖ്യേ ഷഷ്ഠാംശേ ഋഭുനിദാഘസംവാദേ
ശിവേന കുമാരോപദേശവർണനം നാമ പഞ്ചമോഽധ്യായഃ ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
21.7.2024